

houden er van gedragen heeft; en wat God van hem vordert, nadat Hij met hem een nieuw verbond der genade heeft aangegaan. Dat is: hoedanig en tot welk einde de mensch door God geschapen is; in welken staat hij gebracht is; en hoe hij, weer met God verzoend zijnde, zijn leven moet inrichten.

11. Hoe is de mensch geschapen?

Naar het beeld Gods.

12. Welk is dit beeld?

Ware kennis van God en den Goddelijken wil, en de neiging en toelag van den geheelen mensch om naar dezen (wil) alleen te leven.

13. Tot welk einde is (de mensch) geschapen?

Opdat hij met zijn geheele leven God in de eeuwige gelukzaligheid diene.

14. Wat is de dienst van God?

Hij bestaat in gehoorzaamheid aan God, bewezen overeenkomstig Zijn eigen Wet, met dit voornaam oogmerk, dat God daardoor verheerlijkt worde.

15. Wat is de hoofdsom van deze Wet en gehoorzaamheid?

Dat wij den Heere God zullen liefhebben met geheel ons hart, met geheel onze ziel en met al onze krachten; en onzen naaste als onszelf.

16. Wat is dat: God lief te hebben met geheel ons hart, geheel onze ziel en al onze krachten?

Het is Hem alleen als God, dat is als onzen Schepper, Onderhouder en Zaligmaker erkennen, en Hem aldus boven allen met ziel en lichaam, ons gansche leven lang, volmaakt gehoorzamen, zoodat wij en ons zelf verloochenen, en liever alle schepselen varen laten dan Hem in eenige zaak te beledigen.

17. Wat is dat: onzen naaste lief te hebben als onszelf?

Het is allen menschen, zooveel de eer van God zulks gedooft, wel te willen en met al ons vermogen (voor hen) te doen, gelijk wij zouden willen, dat voor ons gedaan werd.

18. Kan iemand van ons deze gehoorzaamheid metterdaad bewijzen?

Geen mensch, Christus alléén uitgezonderd, heeft ooit deze gehoorzaamheid in dit leven metterdaad kunnen bewijzen noch zal het ooit kunnen doen.

19. Waarom kunnen wij dat niet doen?

Omdat wij Gods beeld verloren hebben.

20. Hoe werd het verloren?

Door den val onzer eerste voorouders in het paradijs.

21. Waarin bestond deze val?

Dat zij uit eigen wil, den duivel gehoorzamende en 't bevel en de dreigingen Gods verachtende, van de vrucht van den verboden boom gegeten hebben.

22. Wat is door dezen val gebeurd?

Dat alle menschen van nature niets anders kunnen doen dan zondigen, en de eeuwige verdooening verdiend hebben.

23. Wat is zonde?

Al wat in strijd komt met de Wet Gods.

24. Zijn ook de kleine kinderen niet vrij van de zonde?

Neen, zij! Omdat de erfzonde ons allen aangeboren is en inkleeft, zoolang wij op aarde leven.

25. Wat is de erfzonde?

Zij bestaat in een schuldigen staat vanwege den val onzer eerste voorouders, in onkunde en twijfel aangaande God en Zijn wil, en in een neiging tot hetgeen God heeft verboden; welke, vanwege den val onzer eerste voorouders, allen menschen wordt aangeboren, en de oorzaak is van alle innerlijke en uiterlijke kwade daden.

26. Wat is 't gevolg van de zonde?

Alle zonde verdient den toorn van God en den tijdelijken en eeuwigen dood.

27. Wat is de tijdelijke dood?

De scheiding van ziel en lichaam en alle ellenden, door welke men daartoe geraakt.

28. Wat is de eeuwige dood?

Hij bestaat in 't verschrikkelijk gevoel van Gods toorn en oordeel in de consciëntie, en in alijdurende pijniging van ziel en lichaam.

29. Waarom verdient de zonde eeuwige straffen?

Ten eerste, omdat de rechtvaardigheid Gods vordert, dat de straf overeenkomt met de misdaad. Alle zonde echter is een oneindige misdaad, omdat zij een belediging is van God, het oneindig Goed, en daarom verdient zij ook een oneindige straf.

Ten tweede, omdat zoolang de zonde niet ophoudt, de straf ook niet kan ophouden. Doch zonder de genade van Christus houdt niemand op met zondigen en daarom kan hij nooit van de straffen bevrijd worden.

30. Vanwaar verkrijgt gij dan hoop op 't eeuwige leven?

Uit het genade-verbond, dat God opnieuw met de geloovenden in Christus heeft aangegaan.

31. Wat is dat VERBOND?

Het is de verzoening met God, door de tusschenkomst van Christus tot stand gebracht, waarin God belooft, dat Hij voor hen, die gelooven, om Christus' wil voortdurend een goedgunstig Vader zal zijn en hun het eeuwige leven zal schenken; en (waarin) zij van hun kant zich verplichten, dat zij deze weldaden met een waar geloof zullen aanvaarden, en zoolals het dankbaren en gehoorzamen kinderen betaamt, deze voortdurend zullen prijzen; en (waarin) beide partijen deze wederzijdsche belofte in het openbaar bekrachtigen met zichtbare teekenen, die wij sacramenten noemen.

32. Waarom wordt dit verbond ook een TESTAMENT genoemd?

Ten eerste, omdat in de Kerk het woord testament, in de betekenis van verbond, in gebruik gekomen is.

Ten tweede, omdat, gelijk een testament niet van kracht is, dan door de tusschenkomst van den dood des testamentmakers, alzoo ook dit verbond niet kon bekrachtigd worden zonder den dood van Christus.

Een bundel verhalen.

Boeren en Burgers. — N.V. J. H. Kok te Kampen. 1938.

Meermalen reeds zijn de voor- en nadeelen uitgerekend van een bundel verhalen onder een verzamelnaam. Meestal dekt de titel niet den inhoud van alle verhalen, tenzij hij zoo ruim van omvang is, dat de verst uiteenlopende vertellingen er nog onder te vangen zijn.

Dit laatste is ongeveer het geval met de verzameling bijdragen van oudere en jonge auteurs, door Risseuw verenigd onder den titel „Boeren en Burgers”. Neemt men „burgers” niet in den ruimen zin van inwoners van het land, maar in de beperktere betekenis van stadbewoners, dan vallen slechts schetsen over zeevarenden buiten het raam van het boekwerk. Daar inderdaad de schippers geen aandeel ontvingen, passen alle vertellingen onder den gezamenlijken titel.

Van de elf schetsen behandelen vier iets van het leven en bedrijf der boeren. G. Mulder opent daarvan de rij met een stukje „Gras-weer”. Onlangs voltooide deze schrijver zijn trilogie over Tjalling, waarin hij zich een uitstekend kenner toonde van het boerenleven, waarop hij een eigen kijk heeft. Al de eigenaardigheden van zijn groote werk treft men hier ook aan, er zit veel goeds in, maar de schrijver houdt van radicale oplossingen. Hier geeft een boer, die uit geldgebrek vee moest verkoopen

om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen, honderd losse guldens in het kerkezakje, om den diaken, die praatjes over hem rondstrooide, te troeven. Men hoort soms vreemde staaltjes van den boerentrots, maar dit geval wekt toch wel twijfel op aangaande de echtheid van het verhaal.

Kort geleden debuteerde Breunnesse met een boek over de bewoners van een Zeeuwsch visschers-plaatsje. Hij wendt zich nu naar het landleven en weet een aardig beeld te geven van den Zeeuwschen boer, voor wien een paard niet minder is dan de vrouw van zijn knecht. Het is een vlot verhaal, zonder mooimakerij, waaraan een lichte humor een goed relief geeft.

Goed uitgewerkt is het gegeven van Jo Ijpmā: een dochter van het land, die verkwijnt in de stad, waarin ze niet kan aarden. Ook zij heeft onlangs geloond het boerenleven te kennen, waarin de gehechtheid aan den geboortegrond zulk een belangrijke plaats inneemt. Het dialect is beter beschreven dan geschreven, daar de eigenaardige spelling ervan niet altijd verdedigbaar is.

Met Van Eerbeek hebben wij een onzer beste novellen-schrijvers verloren. De schets die van hem opgenomen is, geeft blijk van zijn helderen kijk op allerlei menschen en van zijn talent, eenvoudig maar raak ook de boerenpsyche te kunnen uitbeelden. De mismaakte boer en zijn zwakzinnige knecht zijn heel goed in hun verhouding geteekend.

Hebben de verhalen over de boeren alle, het eene beter dan het andere, een zekere karakteristieke eigenschap belicht, met de schetsen over de burgers is dat niet steeds het geval.

Licht sarcastisch beschrijft v. d. Stoep het leven van „nette” menschen, waarmee hij bedoelt kleinburgerlijke, in hun eigen kringetje ronddraaiende menschjes. De ik-stijl geeft iets wrangs aan het gevoel van onmacht, om te getuigen van hooger rijkdom, die bestaan blijft, als alles waar de kleine mensch aan gehecht is, wegvallt. Als geheel is de schets te lang, daar de onbenulligheden van het alledaagsche een te groote plaats innemen.

Mevr. Sevensma-Themmen weet gevoelig te schrijven, maar loopt wel eens gevaar bij het overgevoelige, het onware uit te komen. Haar schets over den Vader is stilistisch goed, maar het komt mij voor, dat de werkelijkheid geheel anders is, dan hier beschreven wordt. Een kleine schets, die maar weinig kan motiveeren, moet allereerst levenswaar zijn en mag niet speculeeren op het sentiment.

Zeer overdreven lijkt mij de vertelling van Barendregt. Het simpele geval van de benoeming van een organist wordt opgevoerd tot een ingrijpende geschiedenis, van bedrog, gekonkel en haat. De schrijver is wel erg zwaar op de hand, als gedachten aan den dood er bij gesleept worden om de vraag op te lossen of het koraalboek van Worp voldoende is voor een organist. De enorme wroeging van Roelof Jan lijkt mij misplaatst. Men moet niet met een kanon op vliegen schieten.

Ouderwetscher, maar keurig verzorgd en met echt gevoel voor de sfeer is het stukje van Ign. Lubeley. De drie oude dames en de rusteloze neef beleven ieder iets groots, maar alles wordt zorgvuldig binnen de juiste perken gehouden van stemmige ingetogenheid.

Wel vlot geschreven, doch met weinig inhoud, is de bijdrage van Willy Rielhof. De eenvoud ervan is een deugd. Meer geforceerd is de novelle van Han Molenkamp, waarin de luchtige, dikwijls te gewone stijl het zware slot niet goed kan dragen. Het valt geheel uit den toon van het stuk, dat daardoor te onevenwichtig wordt. Geestig is de

POPULAIR WETEN: SCHAPPELUKE SCHESEN

Elia's eerste optreden.

De geschiedenis van Elia begint in de Heilige Schrift bijzonder abrupt.¹⁾ Hij komt te voorschijn „einem Blitz aus heiterem Himmel gleich”.²⁾ Men zou verwachten, dat er eerst sprake was van een Woord des Heeren, dat tot hem kwam. Maar dat is niet het geval. Uit het duister treedt Elia op eens naar voren en kondigt Achab het oordeel aan: Zoo waarachtig als de Heere, de God Israëls leeft, voor Wiens aangezicht ik sta, indien deze jaren dauw of regen zijn zal tenzij dan naar mijn woord. 1 Kon. 17:1.

Nu is het merkwaardig, dat in het volgende vers wel staat: Daarna geschiedde het Woord des Heeren tot hem.

De meening is wel geopperd, dat wij slechts een fragment bezitten van Elia's geschiedenis.

Wij hebben evenwel ervan uit te gaan, dat al wat in de Heilige Schrift ons beschreven wordt, met een bepaalde bedoeling wordt geschreven. Het moet een zekere betekenis hebben, dat in vers 1 niet en in vers 2 wel sprake is van het Woord des Heeren, dat tot Elia komt.

Prof. van Gelderen wijst in zijn commentaar op Jac. 5:17. Elia was een mensch van gelijke bewegingen als wij, en hij bad een gebed, dat het

niet zou regenen, en het regende niet op de aarde in drie jaren en zes maanden.

Het idee van de droogte zou in Elia's bewustzijn zijn opgekomen als een persoonlijke wensch van hem zelf. Maar deze persoonlijke wensch is absoluut georiënteerd aan de tegenstelling Jahwe-Baal. Deze laatste is een natuurgod. Baal is zonnegod en regengod. Vooral zijn hoedanigheid als regengod is voor Palestina van belang. En nu komt in de ziel van Elia de haast bovenmensche-lijke stoute wensch op, als Jahwe mij eens volmacht wilde geven om de onmacht van Baal te demonstreeren. En hij worstelt in het gebed, zóo lang tot de Heere hem deze volmacht verleent, door het schenken van een innerlijke verzekerdheid, die zich uitspreekt in de eedsformule. Bij het leven van den Heere, den God Israëls.³⁾

De gedachte, dat het Woord des Heeren niet speciaal tot Elia gekomen is, lijkt mij juist. Maar, dat het idee van de droogte in Elia's bewustzijn zou zijn opgekomen als een persoonlijke wensch, is toch niet noodig. Want vóór Elia heeft de Heere ook al gesproken in Zijn Wet. En daarin wordt uitdrukkelijk de droogte aangekondigd als een straf op het volgen van andere goden. Lev. 26:19, Deut. 11:16 v.; 28:23, vgl. ook 1 Kon. 8:35.

Nu is het natuurlijk de vraag, in hoever men in Elia's dagen en omgeving daar kennis van heeft gehad. M.I. behoeft er niets tegen te pleiten, dat de hoofdzak van Deuteronomium aan Elia bekend is geweest. Dit boek had de Heere speciaal gegeven tot onderwijs van het volk. Deut. 31:9-13. Bij de tempelreiniging onder Josia werd dit boek

door Hilkia gevonden.⁴⁾ In dit boek vinden wij ook telkens een aansporing tot inprenting. Deut. 6:4-9, 20; 31:10-13. Merkwaardig is ook, dat de uitdrukking: voor wiens aangezicht ik sta, in dit boek gebezigd wordt voor heel het volk des Heeren, niet speciaal voor de ambtsdragers. Deut. 29:10. Deuteronomium is de wet des Heeren, zoolals ze voor het volk bestemd is.⁵⁾ Ik stel mij de situatie aldus voor. Elia is afkomstig uit een geloovig geslacht. Daar wijst zijn naam reeds op. Elia beteekent n.l.: de Heere is God.⁶⁾

De tijd, waarin hij leeft, is een zeer merkwaardige. Het tienstammenrijk beleefde een tijd van glorie. Omri had den grondslag gelegd voor een hechte dynastie. Hij was de David van het tienstammenrijk. Zijn zoon Achab plukt de vruchten van zijn arbeid. Hij is de Salomo van het Rijk van Israël. Hem wordt de naam vredevorst gegeven.⁷⁾

Nu komt Elia voor een eigenaardig contrast te staan. Uit het Woord des Heeren weet hij, dat het oordeel komt over Israël, als het andere goden gaat vereeren. Dat o.m. het land geteisterd zal worden door groote droogte. (Deut. 11:16).

4) Zoo Noordrij in Chr. Enc. art. Josia.

5) Merkwaardig is, dat onze Heiland bij zijn verzoeking in de woestijn tot driemaal toe een woord uit dit boek heeft gebruikt tot afweer van den Satan. (Matth. 4:1-11, Deut. 8:3, 6:16, 6:13.)

6) R. Kittel, a.w. II⁵, p. 312. Schon sein Name „mein Gott ist Jahwe” ist ein Programm und beweist dass der Kampf gegen den Baal in seinen Kreisen schon vorher geübt wurde, vgl. ook Van Gelderen, a.w., p. 148.

7) Voor den bloei van den tijd van Omri en Achab vgl. de prachtige schets van Noordrij in Van de Heilige Erve, II, p. 15-23; Kittel a.w., II⁵, p. 302-306. Ridderbos, Gods Woord der Profeten, I, p. 8 en 9.

1) C. v. Gelderen, Koningen II, p. 149.

2) R. Kittel, Geschichte des Volkes Israëls II⁵, p. 312.

3) A.w., p. 149.

rake ka
die Van
teekene

Er zo
kunnen
stukken
blijft er
na. Ove
meling,
het is
te geve
Gron.

Tot d
geloof
werking
beeldin
Deze o
voor he
beeldin
goddelij
Maar d
bare le
felen, a
de sam
ze geen
denen
gewekt
voor he
delijke
(aspect)

De v
moet d
recht g

Het c
God to
de zone

licht v
geheilig
Woord

ling is
tussche
tasie e
beziat
dend

worden
gezicht
stond

gende
dat zal

06:8 be
leespsa
bedsver
dichter

Verst
meeged
vinding

preside
woon t
ervaren

Heere
lichts
leerna
zoon, c

Maar
zien, i
dienst

wikkel
in tijde

Met c
Gods V
is Elia

tegenste
lijkheid
stemme

Daar
En in
eensten

Hij hee
Zijn W
Heere

Dat g
crisis,
Israël.

zijn vol

Ik ka
over Is

niet w
des Hee

spreker
het inz
karakte

het me
In he
zou ho

8) Mer
Elia dat
of ná zij
nodat hij